

Brüssel, 14. märts 2024
(OR. en)

7725/24

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0234(COD)

ENV 296
COMPET 321
SAN 160
MI 299
IND 154
CONSOM 105
ENT 64
FOOD 42
AGRI 219
CODEC 797

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Nõukogu

Komisjoni dok nr: 11624/23 + ADD 1 – COM(2023) 420 final

Teema: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega
muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid
– Poliitiline mõttevahetus

1. Komisjon esitas 5. juulil 2023 direktiivi 2008/98/EÜ (edaspidi „jäätmete raamdirektiiv“) sihipärase muutmise ettepaneku, keskendudes kahele ressursimahukale sektorile, milleks on tekstiil ja toit. Ettepanek on Euroopa rohelise kokkuleppe tulemuste lahutamatu osa ja põhineb sellistel komisjoni algatustel nagu uus ringmajanduse tegevuskava, strateegia „Talust taldrikule“ ning ELi kestliku ja ringse tekstiili strateegia.

2. Komisjon esitas 12. juulil 2023 keskkonna töörühmale oma seadusandliku ettepaneku ja sellele lisatud mõjuhindangu. Keskkonna töörühm vaatas ettepaneku üksikasjalikult läbi ja andis panuse eesistujariigi töösse kompromisstekstiga järgmisel kuuel kohtumisel. Nende arutelude ja delegatsioonide esitatud kirjalike märkuste põhjal valmistab eesistujariik ette nõukogu läbirääkimisvolitused, mis avaldatakse enne seadusandlikku tsükli lõppu. Selleks et ettepanekuga edasi liikuda, määrati kindlaks kaks küsimust, mille kohta vajatakse nõukogult poliitilisi suuniseid.
3. Elseisval nõukogu 25. märtsi 2024. aasta istungil (keskkond) toimuva arutelu suunamiseks koostas eesistujariik taustdokumendi ja küsimused, mis on esitatud käesoleva märkuse lisas.

**Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse
direktiivi 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid**

– Eesistujariigi märkus koos küsimustega ministritele –

Jäätmete raamdirektiivi muutmise ettepanekus, mille komisjon esitas 5. juulil 2023, keskendutakse kahele ressursimahukale sektorile, milleks on tekstiil ja toit, ning selle eesmärk on edendada ELi edusamme Euroopa rohelise kokkuleppe raames ning selliseid Euroopa Komisjoni algatusi nagu uus ringmajanduse tegevuskava, strateegia „Talust taldrikule“ ja ELi kestliku ja ringse tekstiili strateegia. Muudatusettepanekuga soovitakse vähendada tekstiilijäätmete käitlemise ja toidujäätmete tekke keskkonna- ja kliimamõju ning parandada keskkonnakvaliteeti ja rahvatervist kõnealustes valdkondades, järgides jäätnehierarhiat, ja aidata parandada toiduga kindlustatust.

Hetkeolukord nõukogus

Ettepaneku läbivaatamine toimub keskkonna töörühmas. Ettepanekut tutvustati Hispaania eesistumise ajal keskkonna töörühma 12. juuli 2023. aasta koosolekul. Põllumajanduse ja kalanduse nõukogu kohtumisel 23. oktoobril 2023 vahetasid ministrid arvamusi kõnealuse ettepaneku üle.

Eesistujariik Belgia pühendas kuus keskkonna töörühma koosolekut ettepaneku üksikasjalikule arutamisele. Liikmesriikide vastukaja selle eesmärkidele oli nii toidu- kui tekstiilijäätmete osas üldiselt positiivne. Pärast keskkonna töörühma koosolekutel peetud põhjalikku arutelu esitas eesistujariik muudetud teksti eelnõu, mis sisaldas nii poliitiliste kui ka tehniliste aspektide muudatusi, hõlmas olulisi küsimusi, selgitas ettepanekut mõistete lisamise teel ja tagas kooskõlla viimise teiste (jäätmeid käsitlevate) õigusaktidega.

Toidujäätmed

Kehtiva jäätmete raamdirektiiviga on juba ette nähtud liikmesriikide kohustus võtta vastu toidujäätmete tekke vältimise programmid ning direktiivi kohaselt võiks need muude meetmete hulgas sisaldada toidu annetamise soodustamist. Delegatsioonid pidasid üldjoontes tervitatavaks uusi toidujäätmete tekke vältimise meetmeid ning samuti eesistujariigi soovitusel selgitada, et loetelu on miinimumloetelu meetmetest, mida liikmesriigid peavad võtma oma toidujäätmete tekke vältimise programmides. Mõned delegatsioonid soovivad lisada sellesse loetellu meetmeid näidetena kas artiklisse või IV lisasse, teised soovisid suuremat paindlikkust toidujäätmete tekke vältimiseks võetavate meetmete osas.

Toidujäätmete vähendamise õiguslikult siduvate kavandatud sihtmäärade kohaldamisala hõlmab toidu töötlemist ja valmistamist ning toidu jaemüüki ja muul viisil tarnimist restoranides ja toitlustusteenustes ning kodumajapidamistes. Konkreetsemalt on kavandatud saavutada aastaks 2030 järgmised riikliku tasandi sihtmäärad:

- vähendada toidujäätmete teket töötlemisel ja valmistamisel 10 % võrreldes 2020. aastal tekkinud kogusega;
- vähendada toidujäätmete teket elaniku kohta toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes kokku 30 % võrreldes 2020. aastal tekkinud kogusega.

Arutelud toimusid selle üle, et ettepanekus ei sätestata vähendamise sihtmäära esmatootmisele. 2027. aasta lõpuks kavandatud läbivaatamise käigus saab seda küsimust käsitleda ja laiendada sihtmäärasid toidutarneahela muudele etappidele.

Kavandatud sihtmäärade osas arutati eri liikmesriikide esitatud taotluste alusel sihtmäärade potentsiaalset suurendamist või vähendamist. Üks peamisi arutelupunkte oli kavandatud sihtmäärades sisalduv söömiskõlbmatute toidujäätmete fraktsioon, mida ei ole lihtne vähendada. Edasimineku selles küsimuses on praeguses etapis võimatu, kuna puudub kokkulepitud söödavate toidujäätmete määratlus ning puuduvad asjakohased andmed 2020. ja 2021. aasta kohta. Kõnealuse muudatusettepanekuga peaks julgustama söödavate toidujäätmete fraktsiooni mõõtmise metoodika täiustamist ja täpsustama, et 2027. aasta läbivaatamisel tuleks käsitleda söödavate toidujäätmete fraktsiooni sihtmäära.

Liikmesriigid on väljendanud muret võrdlusaasta pärast, võttes arvesse COVID-19 mõju 2020. aastal. Liikmesriigid tervitasid võimalust kasutada varasemat võrdlusaastat, kui vajalikud andmed on kättesaadavad. Samuti on liikmesriigid soovitanud hilisema võrdlusaasta kasutamise võimalust.

Tehnilistes aruteludes uuriti ka võimalikku paranduskoefitsienti, milles võetakse arvesse turismi mõju toidujäätmete kogusele.

Tekstiiljäätmek

Muudatusettepanekuga kehtestatakse tekstiiltoodete puhul laiendatud tootjavastutuse süsteem, mis paneb tekstiilitootjatele kohustuse katta tekstiiljäätmekate käitlemise kulud. Need süsteemid omakorda stimuleerivad jäätmekate vähendamist ja suurendavad tekstiiltoodete ringlust. Liikmesriigid kutsusid üldiselt üles kaasama mikroettevõtteid laiendatud tootjavastutuse süsteemidesse, tunnistades samas vajadust ja võimalust leevendada nende tootjate ebaproportsionaalset halduskoormust.

Et vältida laiendatud tootjavastutuse süsteemide alarahastamist liikmesriikides, kelle siseturule saadetakse palju kasutatud tekstiile, tehti ettepanek, et liikmesriikidel peaks olema võimalik tekstiiljäätmekate käitluskulude katmiseks kaasata nendesse süsteemidesse ärilise korduskasutamisega tegelevaid ettevõtjaid. Komisjon peaks laiendatud tootjavastutuse skeemide rahastamist hindama hilisemas etapis.

Ettepaneku üks eesmärgi, mida liikmesriigid laialdaselt toetavad, on lõpetada ebaseaduslik tekstiilijäätmete saadetiste vedu kasutatud tekstiili nime all. Seetõttu nähakse ettepanekus ette, et enne professionaalse sortimise etappi käsitatakse jäätmena kõiki liigiti kogutud kasutatud ja jäätmeteks muutunud tekstiili-, tekstiiliga seotud ja jalatsitooteid, välja arvatud kasutatud tekstiil, mille korduskasutusega tegelevad ettevõtjad ja sotsiaalmajanduse üksused on lõppkasutajatele mõeldud kogumispunktis professionaalselt hinnanud korduskasutuskõlblikuks, mida ei tohiks lugeda jäätmeteks. Professionaalne sortimine peaks võimaldama selgelt eristada tekstiilijäätmete ja korduskasutamiseks mõeldud kasutatud tekstiili saadetisi. Tekstiilijäätmete saadetiste (mis on ette nähtud näiteks ringlussevõtuks või korduskasutamiseks ettevalmistamiseks, näiteks edasiseks sortimiseks või parandamiseks) suhtes kohaldatakse jätkuvalt jäätmesaadetiste määrust, samas kui kutsetegevuse käigus tehtavatele sellise kasutatud tekstiili saadetistele, mis ei ole jäätmed ja mis on mõeldud korduskasutamiseks, kehtivad jäätmete raamdirektiivi erisätted.

Sotsiaalmajanduse üksustel on keskne roll liikmesriikide olemasolevates tekstiilikogumissüsteemides. Ettepanekus tunnustatakse nende keskset rolli olemasolevates tekstiilikogumissüsteemides ning ettepaneku eesmärk on säilitada ja toetada nende tegevust kasutatud tekstiilide haldamisel tootja laiendatud tootjavastutuse kontekstis. Eesistujariik on teinud ettepaneku määratleda selgelt sotsiaalmajanduse üksused, et vältida lünki, kaitsta sotsiaalmajanduse üksuste tegevust ning selgitada nende kohustusi aruandluse ja sortimise osas.

Lisaks liikmesriikide juba kehtivatele kohustustele kehtestada 1. jaanuariks 2025 tekstiili liigiti kogumine, täpsustatakse ettepanekus, et liikmesriigid tagavad, et tootjavastutusorganisatsioonide loodud kogumissüsteemis säilitatakse liigiti kogumise määra pidev suurenemine, et saavutada liigiti kogumise tehniliselt teostatav tase, võttes arvesse häid tavasid. Usaldusväärsete andmete puudumise tõttu ei sätestata ettepanekus sihtmäärasid tekstiilijäätmete tekke vältimisele, korduskasutamisele ega ringlussevõtule. Võimaliku läbivaatamisklausliga võiks volitada komisjoni kaaluma tekstiilijäätmete tekke vältimise, kogumise, korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu sihtmäärade sätestamist 2028. aasta lõpuks.

Küsimused ministritele

- *Kas olete hiljutise toidujäätmete tekke jälgimise ulatust ja selle käigus kogutud kättesaadavaid andmeid arvestades nõus, et kavandatud siduvad eesmärgid on liikmesriikide jaoks piisavad ja rakendatavad, et aidata saavutada kestliku arengu eesmärgi alaeesmärki vähendada ülemaailmselt 2030. aastaks toidujäätmeid 50 % võrra elaniku kohta jaemüügi ja tarbijate tasandil ning toidukadu toidutootmis- ja -tarneahelates?*
 - *Pidades silmas vajadust tegeleda tekstiilijäätmete keskkonnamõjuga, kas leiate, et kavandatud tekstiilitootjate laiendatud vastutus on tõhus jäätmehierarhia põhimõtetel põhinev meede, mis austab ja tugevdab samaaegselt ka sotsiaalmajanduse üksuste rolli?*
-